

Handläggare: Christina Höglom
Telefon: 08 508 25 606

Till
Socialnämnden

Kartläggning av socialtjänstens kontakter under oktober 2010 med vuxna med missbruksproblem

(1 bilaga)

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner rapporten
2. Ärendet överlämnas till stadsdelsnämnderna för kännedom

Gillis Hammar
Förvaltningschef

Fredrik Jurdell
Avdelningschef

Sammanfattning

I denna rapport redovisas resultatet från kartläggningen av personer, 20 år och äldre, med missbruksproblem som hade kontakt med stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa under oktober månad 2010. 2977 personer bedömdes ha aktuella missbruksproblem vid stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa, en minskning från tidigare kartläggningar.

Bakgrund

På uppdrag av socialnämnden genomför förvaltningen vartannat år i oktober en kartläggning av personer, 20 år och äldre, med missbruksproblem och som är aktuella för ansökan, utredning eller biståndsbedömd insats enligt SoL, LSS eller LVM vid stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa under denna månad. I uppdraget ingår dels att redovisa statistik om personer med missbruksproblem, dels att visa på tendenser och utveckling inom missbruksområdet.

Kartläggningen grundar sig på uppgifter från webbaserade enkätsvar, ett svar för varje aktuell person, som handläggare vid stadsdelsförvaltningarna och socialförvaltningens enhet för hemlösa lämnat till USK. Svaren har bearbetats av USK och sammanställningen av rapporten har genomförts vid strategiska enheten inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialförvaltningens avdelning för stadsövergripande sociala frågor.

Sammanfattande resultat och synpunkter

Under oktober 2010 var 2977 personer som av handläggarna bedöms ha missbruksproblem aktuella vid stadsdelsförvaltningarna och enheten för hemlösa. Antalet aktuella personer har minskat successivt under hela 2000-talet. I 2010 års kartläggning framkommer i övrigt inga större förändringar jämfört med resultaten i kartläggningen 2008. Kvinnorna utgör c:a en fjärdedel av den kartlagda gruppen och andelen har minskat något sedan förra kartläggningen. Som tidigare är andelen kvinnor högst i den yngsta åldersgruppen, men har minskat något sedan kartläggningen 2008.

Medelåldern är relativt hög och varierar mellan förvaltningarna. Ytterstadsstadsdelarna har störst andel personer i åldersgruppen 20-24 år medan Enheten för hemlösa och innerstadsstadsdelarna har högst andel i den äldsta åldersgruppen över 65 år. Alkohol är det dominerande preparatet följt av amfetamin, opiater och cannabis. Blandmissbruk är mycket vanligt. Skillnaderna jämfört med kartläggningen 2008 är mycket små och någon markant ökning av användningen av nya droger, t.ex. nätdroger går inte att se. Oroväckande är att det finns tecken på en ökad illegal användning av subuxone.

En stor grupp som tidigare har haft, men inte har pågående missbruk är aktuella för insatser inom socialtjänstens vuxen-/missbruksvård. Många i denna grupp har

tidigare missbrukat narkotika och det är troligt att där ingår ett större antal personer som genomgår läkemedelsassisterad behandling i form av metadon eller subuxone och som är i behov av psykosociala insatser från socialtjänsten. Utöver missbruksproblemen har flertalet stora problem med boende, försörjning och psykisk hälsa. Närmare hälften har haft försörjningsstöd och nästan 40 % har fått sin försörjning via socialförsäkringsystemet eller A-kassa under de senaste sex månaderna före kartläggningen, en ökning jämfört med kartläggningen 2008. Endast drygt en tiondel har helt eller delvis försörjt sig genom lön av arbete eller studiemedel, vilket tyder på att majoriteten av personerna i kartläggningen står långt från arbetsmarknaden och att gruppen tenderar att öka.

Andelen hemlösa har ökat jämfört med kartläggningen 2008, nästan hälften betecknas som hemlösa utifrån stadens definition av hemlöshet. Även om det stora flertalet hemlösa har relativt långsiktiga boendeinsatser (träninglägenhet, stöd- och omvårdnadsboende, referensboende etc.) anser förvaltningen att det är oroväckande att gruppen hemlösa bland personer med missbruksproblem ökar samtidigt som den kartläggning av hemlösa som genomfördes i april 2010 visar att det totala antalet hemlösa minskat. Detta kan tyda på att gruppen hemlösa som helhet har en allt mer komplex problematik och att boendeinsatser behöver kombineras med andra insatser i högre grad än vad som är fallet idag i syfte att minska/komma tillrätta med missbruk och missbruksrelaterade problem.

Kunskapen om personernas HIV-status har förbättrats även om mörkertalet fortfarande är mycket stort. Antalet och andelen personer där HIV-infektion är känd har ökat något, men det går inte att utläsa om dessa personer är nysmittade eller inte. Statistikuppgifter från smittskyddsenheten inom Stockholms läns landsting tyder inte på någon ökning av antalet nysmittade personer med missbruksproblem. Uppgifterna i kartläggningen visar att det är mycket viktigt att ställa frågor om HIV-status och att informera om testmöjligheter, smittskydd etc. Staden har nyligen tagit fram ett program för HIV/Sti- prevention där personer med missbruksproblem ingår som en av de prioriterade grupperna.

Handläggarnas kännedom om personernas familjeförhållanden varierar. I alltför många fall saknas kunskap om föräldraskap och om personen lever tillsammans med egna eller andras barn. Uppgifterna visar att det är ytterst angeläget att rutinmässigt ta reda på om personer med missbruksproblem har barn och om barnen lever tillsammans med sin/ sina föräldrar, om personen lever tillsammans med någon annans barn samt hur kontakten mellan föräldern/ den vuxne och barnen ser ut. ASI som används för kartläggning av livssituationen i samband med missbruksutredning innehåller frågor om familjesituationen inklusive förekomsten av barn. Det är viktigt att dessa frågor följs upp noga i syfte att uppmärksamma

hur barnen berörs av föräldrarnas/den vuxnes missbruk samt att erbjuda stöd. När det är nödvändigt ska barn- och familjeenheterna involveras för utredning av barnens situation. Barnperspektivet betonas bl.a. i de nya riktlinjerna för insatser till vuxna missbrukare som kommer att behandlas i kommunstyrelsen under våren 2011.

Personerna i kartläggningen har en mängd kontakter och insatser inom socialtjänstens olika verksamhetsområden och med andra myndigheter, vårdgivare och frivilligorganisationer. Omfattningen av skattade fortsatta behov visar att olika aktörer behöver involveras i arbetet runt den enskilde. Inte minst krävs ett omfattande samarbete mellan socialtjänsten, olika verksamheter inom hälso- och sjukvården samt med kriminalvården. En ökning har skett vad gäller antal och andel personer som har kontakt med beroendevård, psykiatrisk vård och övrig hälso- och sjukvård. Handläggarna bedömer också att behovet av insatser från olika grenar inom hälso- och sjukvården är stort. Möjliga slutsatser av detta kan vara att målgruppens medicinska problem har ökat, men också att kunskapen om personernas hälsotillstånd har förbättrats i takt med att samarbetet mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården ökat.

Inom stadens missbrukarvård pågår sedan flera år tillbaka ett aktivt arbete för att utveckla och implementera nya metoder och arbetssätt. Staden deltar i ett utvecklingsprojekt som leds av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) för att implementera socialstyrelsens nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevård. Kring dessa frågor finns ett samarbete med KSL, landstinget och länets kommuner, ett arbete som pågår t.o.m. 2010. Inom ramen för detta projekt har bl.a. genomförts omfattande utbildningsinsatser för stadens personal inom missbruksområdet. T.ex. har genomförts en basutbildning i missbruk, riskbruk och beroende, grundutbildningar i ASI-metoden samt utbildning i statistikmodulen ASI-net, utbildning i Haschavvänjningsprogram, utbildning i Motiverande samtal (MI) samt uppföljnings-/metoddagar kring ASI och MI. Såväl personal inom missbruksområdet som ekonomiskt bistånd har utbildats i screeninginstrumenten Audit och Dudit. Som ett led i utvecklingen av missbruks- och beroendevården har även samtliga stadsdelsförvaltningar och enheten för hemlösa skapat lokala samråd där företrädare på ledningsnivå från socialtjänsten, beroendevården, den psykiatriska öppenvården och i vissa fall även primärvård, habilitering och kriminalvården deltar. Syftet är att parterna gemensamt ska stödja utvecklingen av det lokala arbetet utifrån intentionerna i den länsgemensamma policyn för att förebygga och behandla missbruk och beroende.

Bilagor

1. Rapport: Kartläggning av socialtjänstens kontakter under oktober 2010 med vuxna med missbruksproblem.